

# PUNAISEN RISTIN ORGANISAATIO JA PÄÄTÖKSENTEKO

Organisaation ymmärtäminen on avain toimintaan ja päätöksentekoon osallistumiselle. Punaisen Ristin organisaatio voi tuntua kaikkine maailmanlaajuisille osineen mutkikkaalle. Kouluttajana tunnet organisaation ja osaat kertoa siitä monipuolisesti. Mieti kuitenkin aina, mikä organisaatiossa on kaikkein oleellisinta kuulijaryhmällesi ja keskity siihen.

Suurelle yleisölle tärkeintä on tietää, millaista toimintaa Punaisella Ristillä on. Yksityiskohtaisten organisaatio- ja päätöksentekokiemuroiden sijaan keskity paikalliseen toimintaan ja osastoon siitä näkökulmasta, miten toimintaan voi päästä mukaan. Toisaalta maailmanlaajuisen toimintaverkoston huomaaminen auttaa ymmärtämään Punaisen Ristin liikettä ja motivoi osaltaan osallistumaan toimintaan.

Uusien ja jo toimivien vapaaehtoisten kouluttamisessa, esimerkiksi Punaisen Ristin peruskurssilla, on jokaiselle tärkeää löytää oma paikka organisaatiossa ja päätöksenteossa. Tarkastele organisaatiota ja päätöksentekoa järjestössä toimijoista itsestään lähtien:

- Missä osallistujat itse toimivat?
- Mistä osista osasto koostuu? Mitä toimintayksiköitä osastossa on?
- Keitä ovat osaston hallituksen jäsenet? Miten heihin saa yhteyden? Mitä hallitus tekee?
- Miten yksittäinen jäsen/vapaaehtoinen voi vaikuttaa osastossa?
- Mitä piiri tekee? Mikä piiri on toimijoita itseään lähimpänä? Millaisissa asioissa osallistujat ovat jo olleet yhteydessä piiritoimistoon?
- Keitä piirin hallituksessa on ja millaisista asioista hallituksessa päätetään?
- Miten nuori jäsen vaikuttaa järjestön eri tasoilla? Mitä omia vaikuttamisen paikkoja nuorelle tarjotaan järjestössä?
- Millaista tukea piiristä voi saada ja keitä piiritoimistossa työskentelee?

Luottamushenkilökoulutuksessa päätöksenteko nousee keskeiseksi asiaksi. Käykää läpi päätöksenteko osastossa, piiritasolla ja valtakunnallisesti. Työntekijöiden ja luottamushenkilöiden erottamien toisistaan päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa on oleellista. Kannattaa kiinnittää huomiota myös osaston, piirin tai järjestön hallituksen niemäiden valio- ja toimikuntien rooliin suhteessa viralliseen päätöksentekojärjestelmään.

- Ketkä osallistuvat päätöksentekoon?
- Miten luottamushenkilöt eri järjestöportilla valitaan?
- Miten syntyvät paikalliset, alueelliset ja valtakunnalliset päätökset, linjaukset ja toimintasuunnitelmat?

## Nuoret osana järjestön päätöksentekoa

Nuorisojäsenet vaikuttavat tasapuolisesti järjestön kaikissa päätöksentekoelimissä. Nuorille on tämän lisäksi rakennettu omat vaikuttamisen paikat piiri- ja valtakunnan tasolla.

Piiriparlamentti on Suomen Punaisen Ristin nuorten vaikuttamiskanava ja neuvoa antava elin nuorisotoiminnan kehittämiseksi, jossa nuorisojäsenet voivat vaikuttaa oman piirinsä nuorisotyöhön. Piiriparlamentti keskustelee piirin menneen vuoden nuorisotoiminnasta, seuraavan vuoden nuorisotoiminnan painopisteistä ja nuorisotoiminnan kehittämisestä, tekee aloitteita ja esityksiä piirin hallitukselle ja nuorten vuosikokoukselle.

Piiriparlamentti tekee myös esityksen piirin hallitukselle, tai sen nimeämälle nuorisoi-oista vastaavalle elimelle piirin edustajista nuorten vuosikokoukseen. Piirin nuorisovalio-kunta tai nuorisotoimikunta kutsuu piiriparlamentin koolle ja äänivaltaisten edustajien määrä riippuu osaston nuorisojäsenmäärästä edellisen vuoden lopussa. Äänimäärä ja muut piiriparlamentin ohjeet löytyvät piiriparlamentin työohjeesta.

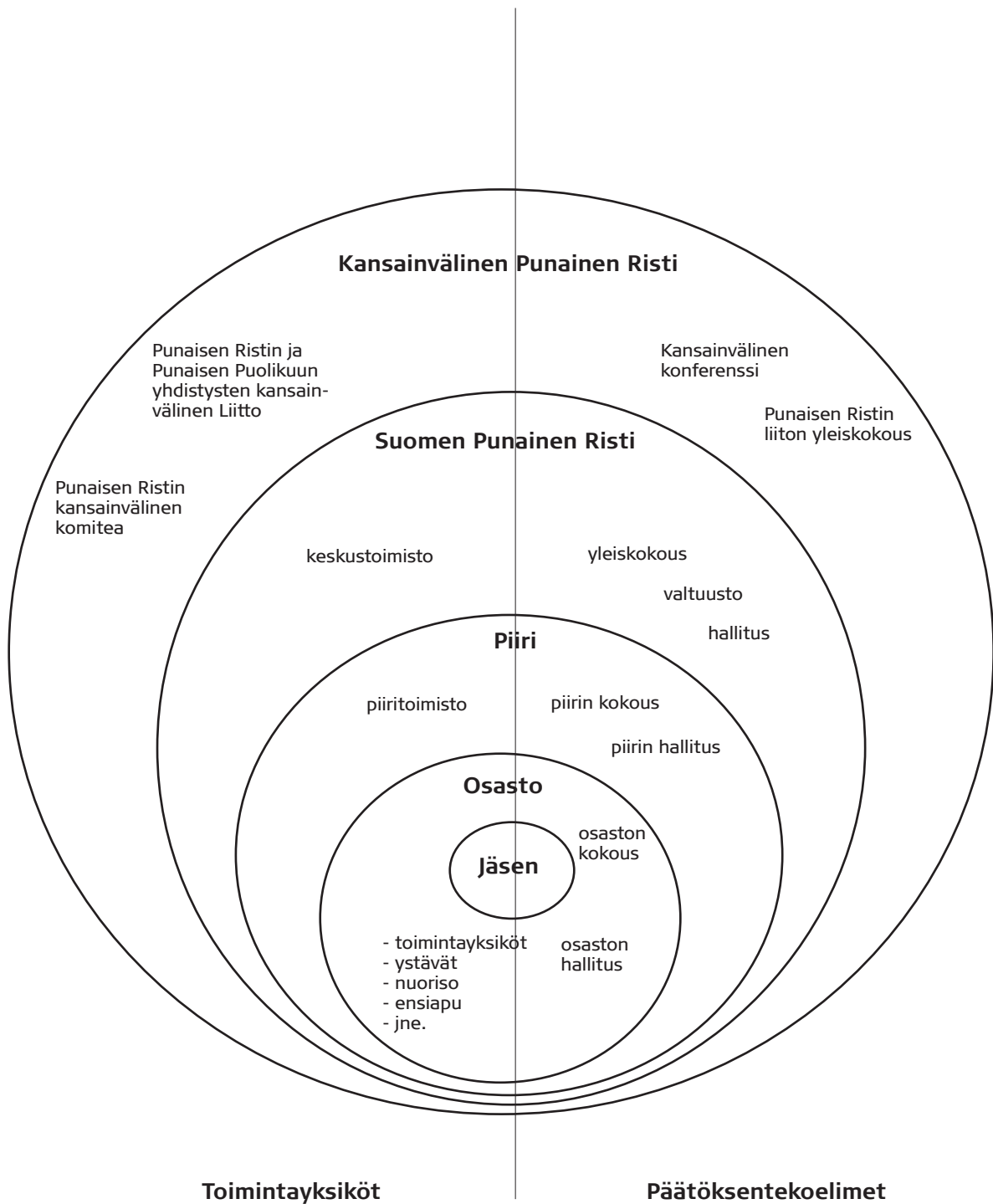
Suomen Punaisen Ristin Nuorten vuosikokous on vuoden suurin järjestöämme nuori-sojäseniä yhteen kokoava tapahtuma, mutta myös Suomen Punaisen Ristin hallituksen nimeämä nuorten vaikuttamiskanava ja neuvoa antava elin. Suomen Punaisen Ristin hal-lituksen nimittämä valtakunnallinen nuorisotoimikunta kutsuu nuorten vuosikokouksen koolle. Kokouksen virallisten edustajien määrä riippuu piirin nuorisojäsenmäärästä edelli-sen vuoden lopussa ja virallisina edustajina ovat Suomen Punaisen Ristin nuorisojäsenet.

Nuorten vuosikokous käy keskustelua menneen vuoden nuorisotoiminnasta, toimin-talinjauksen toimeenpanosta, kehittämisen painopisteistä, tekee esityksiä ja aloitteita Suomen Punaisen Ristin toiminnasta hallituksen nimittämälle valtakunnalliselle nuoriso-toimikunnalle ja osallistuu yleiseen nuorisopoliittiseen keskusteluun. Äänimäärä ja muut nuorten vuosikokouksen ohjeet löytyvät nuorten vuosikokouksen työohjeesta.

## Järjestörenkaat

Harjoitus sopii esimerkiksi Punaisen Ristin peruskurssille ja luottamushenkilökoulutukseen. Piirrä fläpille ympyrä ja sen keskelle jäsen. Laajenna kuvaa keskustellen osaston, piirin, valtakunnan ja kansainvälisen Punaisen Ristin tasoille. Kysy osallistujilta kysymyksiä, joihin he voivat etsiä vastauksia koulutusmateriaalista. Kirjoita vastaukset fläpille.

|                                          |                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Jäsen</b>                             | Kuka voi ryhtyä Punaisen Ristin jäseneksi?                                                                                                                          |
| <b>Osasto</b>                            | Mitä osasto tekee?<br>Mistä osista osasto koostuu?<br>Mitkä ovat osaston toimielimet?<br>Ketkä osaston asioista päättävät?<br>Miten päätöksentekoon voi osallistua? |
| <b>Piiri</b>                             | Mitä piiri tekee?<br>Mitkä ovat piirin toimielimet?<br>Ketkä päättävät toiminnasta?<br>Keitä piirissä työskentelee?                                                 |
| <b>Suomen<br/>Punainen<br/>Risti</b>     | Mitä päätöksentekuelimiä on valtakunnallisesti?<br>Miten luottamushenkilöt valitaan?<br>Mitä keskustoimistossa tehdään?                                             |
| <b>Kansainvälinen<br/>Punainen Risti</b> | Mistä osista kansainvälinen Punainen Risti koostuu?<br>Mitä kansainvälinen Punainen Risti tekee?                                                                    |



Merkitse kuvaan, esimerkiksi pisteillä, missä osallistujat itse toimivat ja voivat osallistua päätöksentekoon.

## Vaikuttamiskarttaharjoitus

Erityisesti luottamushenkilökoulutuksessa voidaan toteuttaa vaikuttamiskarttaharjoitus, jossa osallistujat laativat fläpille vaikuttamispolun valitsemastaan aiheesta alkutilanteesta tavoitteeseen käyttäen seuraavia kysymyksiä apuna:

- Omat vaikutusmahdollisuudet?
- Ketkä muut voivat vaikuttaa tavoitteen toteutumiseen?
- Mikä elin tekee päätöksen?
- Keihin kannattaa ottaa yhteyttä?
- Keneltä saa lisätietoa?
- Kuka voi auttaa?

### Esimerkkikysymyksiä:

1. Olit viime kesänä Punaisen Ristin kansainvälisellä leirillä. Kerroit kokemuksestasi ryhmässäsi. Nyt ryhmäsi haluaisi myös lähteä ulkomaille tutustumaan jonkun muun maan Punaiseen Ristiin. Sinulla on tiedossa, että ystäväsi ryhmä Puolassa olisi halukas vastaanottamaan teidät. Miten toimitte?
2. Olette kuulleet, että Punaisen Ristin jäsenmaksua aiotaan korottaa tuntuvasti. Teidän mielestänne korotus on kohtuuton. Mitä voitte tehdä?
3. Olet ollut koululla puhumassa Punaisesta Rististä. Joukko nuoria tulee sanomaan, että he haluaisivat tehdä jotakin Nälkpäivänä. Heille oli tullut mieleen konsertin järjestäminen. Mitä sanot ja miten etenette?
4. Paikallinen kuppila on valinnut mainoslauseekseen ”Ensiapua krapulaan, happy hour 9.00-12.00”. Sanomaansa painottaakseen se on liimannut isot punaiset ristit ikkunoihinsa ja seiniinsä. Mitä voit tehdä?
5. Ensiapuryhmänne haluaa mennä tutustumaan Kalkkuun. Teillä ei ole rahaa, eikä se ole toimintasuunnitelmassa. Mitä mahdollisuuksia teillä on?
6. Hallitus on päättänyt myydä osaston kokoontumistilat, koska heidän mielestään vastikkeiden maksaminen on rahan tuhlausta. Osaston rahat voisi sijoittaa tuottavammin. Ajatus ei miellytä sinua, mitä voit tehdä?
7. Osaston kevätkokouksessa on paikalla viisi ihmistä. Hilma, joka toimii aktiivisesti ystäväenä, mutta joka ei ole osaston jäsen, käyttää puheenvuoron. Hänen mielestään kokous ei ole päätösvaltainen, koska kolme paikalla olevista ovat hallituksen jäseniä ja vain kaksi sen ulkopuolelta. Miten puheenjohtajan pitäisi toimia?

8. Olet osaston syyskokouksessa. Sihteeri esittelee seuraavan vuoden toimintasuunnitelman, jossa esitetään, että osaston kaikki resurssit keskitetään tulevana vuonna sairaalan kanttiinin hoitoon. Tämä tarkoittaa myös oman ryhmäsi jäsenten siirtämistä kanttiinivuorojen hoitajiksi. Mitä on vielä tehtävissä ja miten tilanteeseen olisi voinut etukäteen vaikuttaa?
9. Piirin hallituksen keski-ikä on 67 vuotta. Nuorisoryhmässänne tuli puhetta asiasta ja teidän mielestänne asian eteen pitäisi tehdä jotkin. Mitä mahdollisuuksia teillä on?
10. Kuvaile oma unelmasi tai ongelmasi Punaisessa Ristissä ja tee siitä vaikuttamispolku.

Vaikuttamispolut puretaan ryhmittäin.

### Yleiskokoussykli

Etenkin luottamushenkilökoulutuksessa valtakunnallisen vaikuttamisen ja yleiskokouksen läpikäyminen on tärkeää.

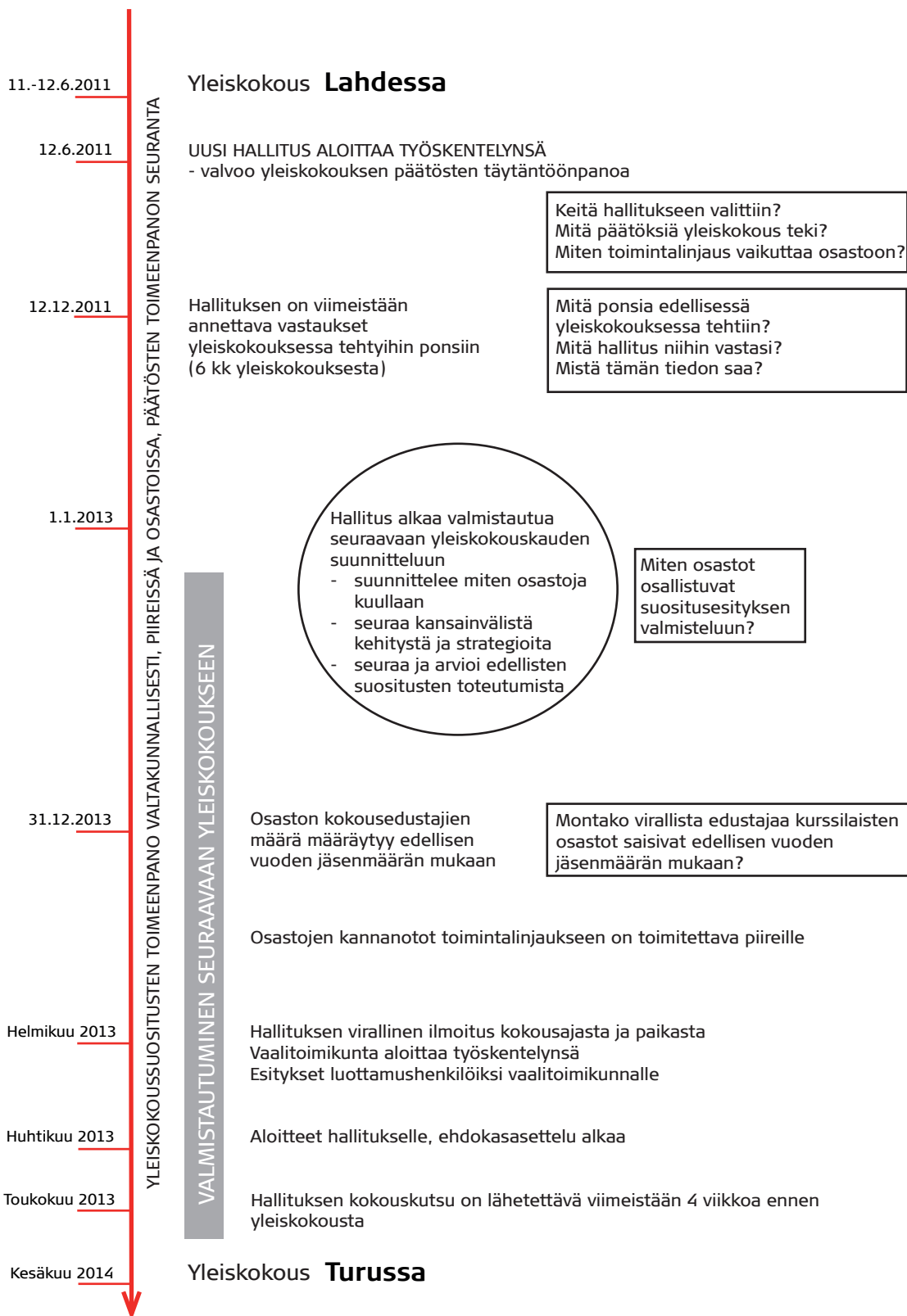
Piirtäkää aikajana, johon merkitsette

- milloin ja missä oli edellinen yleiskokous,
- milloin ja missä on seuraava yleiskokous.

Jaa yleiskokouksen toimintalinjaus osallistujille. Käykää läpi millaisia päätöksiä edellisessä yleiskokouksessa tehtiin. Miten ne vaikuttava osaston toimintaan?

Miten seuraavaan yleiskokoukseen valmistaudutaan? Mitkä asiat vaikuttavat yleiskokouksen päätöksentekoon, esimerkiksi toimintalinjaukseen? Käykää läpi miten yleiskokoukseen valmistautuminen vaikuttaa osaston ja osaston hallituksen toimintaan.

## Esimerkki:



## Yleiskokousvaikuttamisen lyhyt oppimäärä

Miten yleiskokouksessa vaikutetaan? Ennen yleiskokousta osastoille ja virallisille edustajille voidaan järjestää erityistä ”yleiskokoustekniikan koulutusta”. Voidakseen vaikuttaa edustajien on tunnettava kokouksen käytännöt. Käytännöt eri yleiskokouksissa vaihtelevat hiukan, tässä kuitenkin muutamia yleisiä ohjenuoria. Lisäksi jokaiseen yleiskokoukseen laaditaan erilliset ”yleiskokouserikoinen”-koulutukset sekä osastojen välle yleisesti että virallisille yleiskokousedustajille.

Osastojen ja piirien viralliset edustajat voivat käyttää puheenvuoroja ja äänivaltaa kokouksessa. Virallisella edustajalla on oltava valtakirja, joka osoittaa, että hän on osaston tai piirin valitsema edustaja. Äänivaltaisten edustajien lisäksi yleiskokouksessa on puheoikeus valtuuston ja hallituksen jäsenillä, tilintarkastajilla sekä pääsihteerillä. Lisäksi yleiskokous voi myöntää puheoikeuden muille henkilöille. Kaikilla Suomen Punaisen Ristin jäsenillä on läsnäolo-oikeus kokouksessa.

Yleiskokouksessa vahvistetaan Suomen Punaisen Ristin seuraavan kolmen vuoden toiminnan suuntaviivat, eli toimintalinjaus. Yleiskokouksessa valitaan myös järjestön puheenjohtaja, kolme varapuheenjohtajaa ja kuusi muuta hallituksen jäsentä. Lisäksi valitaan valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä 23 jäsentä ja varajäsentä. Taloutta valvomaan valitaan kolme tilintarkastajaa ja heille varajäsenet. Lisäksi yleiskokoukselle voi tehdä aloitteita.

### Luottamus- henkilöiden valinnat

Kokouksen henkilövalinnat valmistellaan etukäteen. Ehdokkaita voi esittää tekemällä kirjallisen esityksen lomakkeella, joita saa keskus-toimistosta. Esityksen voi tehdä jo ennen yleiskokousta, se toimitetaan vaalitoimikunnalle. Esityksessä tulee selvittää, mihin tehtävään kyseistä henkilöä esitetään ja perustella esitys. Kirjallisen esityksen voi tehdä myös yleiskokouksen aikana.

Vaalitoimikunta valmistelee yleiskokouksessa järjestettävät luottamus-henkilöiden vaalit. Se koostuu piirien virallisista edustajista ja työskentelee jo ennen yleiskokousta esim. kooten osastojen yleiskokousedustajat piiri- tai aluekohtaisiin palavereihin keskustelemaan esityksistä. Yleiskokouksen aikana vaalitoimikunta ottaa vielä vastaan virallisten edustajien esitykset luottamushenkilöiksi ja laatii näiden esitysten pohjalta perustellun esityksen kuhunkin luottamushenkilötehtävään. Tarvittaessa kokouksessa äänestetään luottamushenkilöiden valinnasta.

### Toiminta- linjaus

Hallitus valmistelee esityksen toimintalinjaukseksi. Osastot voivat vaikuttaa toimintalinjaukseen jo valmisteluvaiheessa, jolloin hallitus kuulee osastoja esimerkiksi lähettämällä kyselyn järjestön kehittämiseen liittyen.

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aloite</b> | <p>Itse kokouksessa toimintalinjauksesta keskustellaan ja sitä työstetään pienemmissä ryhmissä, valiokunnissa, joihin viralliset edustajat voivat osallistua. Kokouksessa toimintalinjaukseen voi esittää muutoksia.</p> <p>Yleiskokousaloite on valtakunnallista toimintaa koskeva kirjallinen esitys yleiskokoukselle, joka on toimitettava hallitukselle vähintään kaksi kuukautta ennen yleiskokousta. Aloitteen voi tehdä joko henkilöjäsen tai oikeustoimikelpoinen yksikkö.</p> |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Yleiskokous on suuri kokous, jonka hallitsemisessa tarvitaan melko tiukkaa kokoustekniikkaa. Kokouksen alussa järjestäydytään, jolloin kokoukselle valitaan puheenjohtajat, sihteerit, ääntenlaskijat ja muut tarpeelliset elimet kuten toimikunnat. Samalla päätetään, mitä asioita kokouksessa käsitellään ja missä järjestyksessä. Katso varsinaisen yleiskokouksen asiat SPR-asetuksesta (31§).

#### Muutamia yleisiä käytäntöjä:

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Puheen-<br/>vuoro</b>     | Yleiskokouksessa puheenvuoroja pyydetään yleensä kirjallisesti ja niiden kesto on rajoitettu.                                                                                                                                                             |
| <b>Kommentti</b>             | Kommenttipuheenvuoroa voi pyytää kättä nostamalla. Se on lyhyt kommentti keskusteltavaan asiaan.                                                                                                                                                          |
| <b>Ponsi</b>                 | Ponsilla joko ohjataan päätösten täytäntöönpanoa tai esitetään pyyntö selvittää ja ehkä valmistella asiaa tulevia päätöksiä varten. Ponsi liittyy käsiteltyyn asiaan eikä saa olla ristiriidassa päätöksen kanssa, ei muuttaa eikä laajentaa sitä.        |
| <b>Muutos-<br/>esitykset</b> | Kaikki muutosesityksen käsiteltäviin asiakirjoihin on tehtävä kirjallisesti. Eli ei riitä, että asiasta puhutaan tai muutosta ehdotetaan suullisesti suuressa salissa. Kirjallisella esityksellä varmistetaan, että asia tulee kirjatuksi oikein.         |
| <b>Valiokunnat</b>           | Valiokunnissa viralliset edustajat käsittelevät toimintalinjausta pienemmissä ryhmissä ja vapaamuotoisemmin kuin suuressa salissa. Valiokuntien esitykset kootaan yhteen ja niistä keskustellaan ja päätetään suuressa salissa.                           |
| <b>Toimikunnat</b>           | Toimikunnat valmistelevat yleiskokoukselle ehdotuksia. Esim. vaalitoimikunta valmistelee yleiskokouksessa järjestettävät luottamushenkilöiden vaalit ja menettelytapatoimikunta päättää, miten menetellään, jos kokouskäytännöissä ilmenee epäselvyyksiä. |

#### Kouluttajan materiaalia

Maailmanlaajuinen organisaatio -kalvot

Suomen Punaisen Ristin organisaatio -kalvot